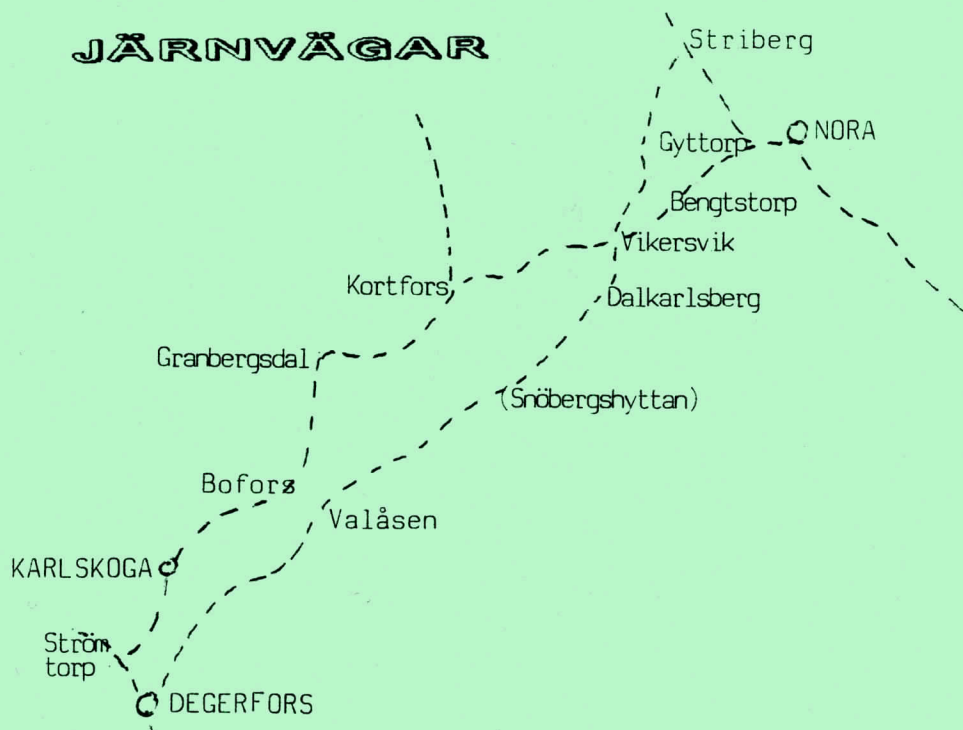

Erik Lindgren

**POSTEN VID
NORA-KARLSKOGA OCH
WIKERN-MÖCKELNS
JÄRNVÄGAR**

R-C

ExB.

I posthistorisk skriftserie finns följande häften

Postmusei bibliotek

2 6066 005 750

Bergslagen visar prov på tidig svensk järnvägstrafik. Sträckan Ervalla-Nora öppnades t ex för trafik 1856, men postverket var då ännu inte redo för samarbete med järnvägsbolagen. I boken "Posten i Samhället" (utgiven vid Postens 350-årsjubileum) har jag i kapitlet "Tågen tar över" försökt redovisa litet av den långa process som föregick ett så småningom fruktbringande samarbete. Det var först från den 16 februari 1863 som ett stort antal förenade post- och järnvägsstationer började inrättas sedan ett formellt samarbetsavtal hade träffats mellan postverket och Statens järnvägsbyggnader. Med privata järnvägsföretag träffades motsvarande avtal efter hand som flera banor kom till.

När direktören för Nora-Karlskoga järnväg skrev till postens generaldirektör Wilhelm Roos den 17 november 1873 för att förbereda ett avtal med posten, hade man kommit långt. Brevet föranledde poststyrelsen att göra en promemoria som beslutsunderlag. Av denna framgick bland annat tanken att låta sända post med två tåg i vardera riktningen med möte vid stationen i Kortfors. Avsikten var också att låta post till och från Norge befordras på järnvägen: "Post från Norge och Värmland till Köping framkommer dit lika fort via Karlskoga som via Örebro men får kortare väg. Samma förhållande i motsatt riktning".

Av promemorieförfattarens tankar i övrigt kan följande vara värt att citera; "Postexpeditionerna i Karlskoga och Degerfors bära genast indragas och poststationer öppnas vid Karlskoga, Bofors, Granbergssdal, Kortfors, Bengtstorp, Gytstorp samt Striberg. Då nästa år Karlskoga blir fullständigare bebyggt, bör en postexpedition förläggas därstädes. De stationer som få största posten anses vara Bofors, Bengtstorp, Striberg och Köping-Hult järnväg, därnäst Granbergssdal, Kortfors, minst Karlskoga och Gytstorp."

Län	Antal sidor	Län	Antal sidor
31	F 12	144	P 28 *
32	R 28 *	145	R 16
101	K 24	146	H 25 *
102	M 12	147	R 20
104	K 20	148	P 20
105	R 16	149	R 16
106	P 24	150	R 24
107	K 12	151	P 28 *
108	P 24	152	M 24
109	H 20	153	M 16
110	H 16	154	M 20
111	H 16	156	P 20
112	H 24	157	M L 32 *
113	M 16	158	L 24
114	P 24	159	G L 24
115	P 24	160	I 36 *
116	P 20	161	H 20
117	K 36 *	162	L 24
118	R P F 40 *	163	F 12
119	R 20	164	R 12
120	M 16	165	L 16
121	R 20	166	H 40 *
122	R 16	167	R 24
123	O P R 20	168	P 20
124	K 36 *	169	P 20
125	K 16	170	P 16
126	H G 36 *	171	P 24
127	H 16	172	G L K 32 *
128	H 20	173	Y 8
129	T 20	174	P R 20
130	H 20	175	P 28 *
131	N 24 *	176	C 26 *
132	R 20	177	O 22
133	W 12	178	H 32 *
134	H 28 *	179	B D 28 *
135	E 20	180	B D 16
136	X 24	181	X 16
137	L 20	182	F G H 36 *
138	L 12	183	S 20
139	E 12	184	M 24 *
140	R 20	185	P R 28 *
141	F 12		
142	P 32 *		
143	P 20		
144			

Häftena kostar 20 kr per styck (stjärnmärkta * 25 kr per styck) inklusive moms och porto. Beställning görs till Förlaget på post, Box 222, 351 05 VÄXJÖ. Vid köp av enstaka häften går det bra att betala med ostämplade frimärken vid beställningen.

Uppgifterna och förslagen var naturligtvis baserade på viss undersökning, men det framlagda förslaget om t ex indragning av postexpeditionen i Karlskoga är svårförståeligt om man inte känner till terminologin. Postexpedition var på den tiden, kan man säga, ett postkontor av de fyra lägsta klasserna. Ett sådant postkontor fanns i Karlskoga sedan den 1 oktober 1855. Enligt ett kungligt brev fick det dras in vid utgången av 1875. Så skedde också och det kan synas underligt att en månad dessförinnan öppnades en poststation med namnet Karlskoga bara tre kilometer norr om Degerfors. Den 1 juli 1888 inrättades en poststation med namnet Karlskoga kyrkoby och den 1 september 1900 föll suffixet kyrkoby bort samtidigt som poststationen med namnet Karlskoga ändrade namn till Strömtorp. Promemorieförfattarens tanke att också dra in postexpeditionen i Degerfors, som hade funnits sedan den 1 december 1866, förverkligades däremot inte.

I det följande skall vi följa utvecklingen vid bl a de nämnda stationerna samt stationerna utmed Wikern-Möckelns järnväg, Dalkarlsberg, Snöbergshyttan och Valåsen. Dessa inrättades omkring ett år efter stationerna vid den nära nog parallellt löpande Nora-Karlskoga järnväg.

I ett brev den 24 november 1873 till poststyrelsen föreslog trafikchefen Adolf Murray att stationerna Bofors, Granbergsdal, Kortfors, Gyttrorp och Striberg samt hållplatsen Bengtstorp skulle inrättas som poststationer. I svaret föreslog poststyrelsen att en poststation också skulle öppnas i Vikersvik, men på den punkten svarade bolaget den 29 november 1873:

"Vidare får bolaget i ödmjukhet fästa Kungl.Styrelsens benägna uppmärksamhet därpå, att Wikersviks station ej uppgivits böra inrättas till poststation, men väl Bengtstorps hållplats, belägen endast 0.2 mil från Vikersvik, mera centralt och i en mera bebyggd ort, vilken plats nu anordnas till en rymlig station, där tågen alltid komma att mötas och vars föreståndare kan jämte järnvägsgöromålen medhinna posttjänsten, vars åliggande han för övrigt, allt i motsats till Wikersvik, redan förestår. Bengtstorp öppnas för trafik på samma gång som stationerna Gyttrorp och Striberg. Skulle Kungl.Styrelsen vilja under december månad sända posten på av bolaget föreskrivet sätt, eller som ilgods, så kan dock tills vidare, eller tills Bengts-

torp öppnas för allmän trafik, stationsföreståndaren i Wikersvik få expediera ilgodsposten dit".

Jag har gjort citatet för att i någon mån kunna förklara den för stämpelsamlade filatelister egendomliga situationen att poststationen Vikersvik redovisas såsom öppnad den 1 januari 1874 men stängd den 31 mars för att åter öppnas den 1 juni 1874. Under april och maj månader redovisas däremot en poststation i Bengtstorp. Jag har belyst situationen ytterligare i häftet "Kortlivade postnamn i Närke". Utöver poststationen i Vikersvik öppnades också förenade poststationer i Kortfors och Granbergsdal vid ingången av år 1874.

Den 1 april 1874 kunde resten av järnvägssträckan Nora - Karlskoga upplåtas för posttrafik. Den blev i sin helhet öppnad för allmän trafik den 11 mars 1874 enligt ett brev från järnvägsbolaget till poststyrelsen samma dag. I Vikersvik korsade banan Vikern-Möckelns järnväg som anlades mellan Striberg och Degerfors. Om denna kan nämnas att dess ledning skrev till poststyrelsen den 11 juni 1875 och anförde att järnvägen öppnats för allmän trafik den 17 december 1873 och att man nu önskade poststationer inrättade "å nedannämnde utmed sagde järnvägslinje belägna stationer, näml. Valåsen och Dalkarlsberg, båda inom Örebro län, ävensom att postbefordring å denna järnväg må kunna äga rum med de dagligen å bestämda tider avgående tågen från Degerfors station, såsom varande förmedlingsstation för samtrafiken med Statsbanan".

Framställningen remitterades till postinspektionen i Göteborg som efter kontakt med ledningen för Wikern-Möckelns Järnväg ansåg sig kunna tillstyrka beslut om postbefordran på järnvägen och inrättande av förenade poststationer i Valåsen och Dalkarlsberg. På den nordliga bandelen mellan Vikersvik och Striberg ansåg postinspektionen inte att någon postbefordran skulle äga rum, eftersom det redan fanns sådan på sträckan mellan Gyttrorp och Striberg (en sidobana till Nora-Karlskoga järnväg). De båda järnvägsföretagens stationer i Striberg låg på ett avstånd av 2900 fot från varandra.

I det följande redovisas var för sig utvecklingen vid de postanstalter som närmast berördes av järnvägarna. Jag kan dock inte förbigå att nämna något mera om det till synes invecklade järnvägsnätet. Halvannat decennium in på det nya seklet hade det utformats så att Nora bergslags järn-

vägar (med sign N Bs J) då tillsammans med Dalkarlsbergs järnväg omfattade sammanlagt 177 km, varav 135 inom Örebro län, 35,6 inom Värmlands län och 6,4 inom Skaraborgs län. Nora bergslags järnväg bestod då av två normalspåriga linjer, den ena mellan Ervalla och Otterbäcken via Nora, Kortfors och Strömtorp. Med bibanorna Bergsäng-Pershyttan och Bofors-Valåsen var den delen av Nora bergslags järnväg 125 km. Den andra delen utgrenade sig från den nyss nämnda i Gyttrorp och gick därifrån till Bredsjö vid Bergslagernas järnvägar. Dalkarlsbergs järnväg var smalspårig (802 mm) och gick från Vikersviks station till Dalkarlsbergs station vid gruvfältet.

Nora bergslags järnvägs AB hade tidigare förvärvat Vikern-Möckelns järnväg mellan Striberg och Degerfors, 54 km. Trafiken på sträckorna Striberg-Vikersvik och Dalkarlsberg-Degerfors lades ner helt 1907. Vid 1907 års slut fanns av den smalspåriga järnvägen bara den knappt 4 km långa stumpen mellan Vikersvik och Dalkarlsberg. Den biten hade öppnats för trafik 1872.

Postanstalterna presenteras i det följande i den tidsordning de tillkommit. De som öppnats vid samma tidpunkt, presenteras sinsemellan i bokstavsordning. De tidigare förvaltningspostkontoren, d v s de största orterna, får var för sig endast en kort sammanfattning, då avsikten inte är att ägna häftet åt ändpunkterna utan åt posten vid stationerna utmed de båda järnvägslinjerna. Några exempel lämnas ändå på handläggning av frågor vid förvaltningspostkontoren rörande landsbygdens postförhållanden.

Nora

Först i 1668 års brevtaxa finns Nora medtaget, men det är sannolikt att ett postkontor öppnades där omkring 1645. Under tiden 1 juli 1948 - 31 december 1972 hade postkontoret namnet Nora stad.

Den förste postmästaren uppges ha varit magistratssekreteraren och stadsnotarien Nils Knutsson Norelius, men det går inte att dokumentera hans verksamhet längre tillbaka i tiden än 1657. Han efterträddes av rådmannen Anders Ihs omkring 1680. Fram till 1800-talets slut leddes postkontoret av 15 andra chefer.

Som exempel på händelser dessa hade att påverka, berättas här om en framställning av företrädare för Öskevik en mil från staden om att få en poststation. Postmästare Carl Elgenstierna fick i april 1891 tillfälle att yttra sig i frågan i en remiss från poststyrelsen. Han ansåg sig inte kunna tillstyrka förslaget. Men poststyrelsen desavouerade honom och poststationen med namnet **Öskeviksby** blev verklighet från den 1 juni 1891. Bakom framställningen låg hyttägaren Eric Hansson och folkskolläraren Alfred Regnström samt ett tiotal andra personer, som framhöll att Öskevik bestod av mer än 40 besuttna gårdar och att flera byar i närheten, "såsom Bergsmanshyttan, Siggebohyttan, Siggaboda och Öskebohyttan bidra till den livliga rörelse som har Öskevik och dess hytta till medelpunkt".

Kronolänsmannen i Nora härad tillstyrkte framställningen, liksom kronolänsmannen i Ramsbergs härad, den sistnämnde dock "under förutsättning att den för sin omnejd nyttiga och för befordran av tjänsteförsändelser till nordvästra delen av Lindes socken nödvändiga poststationen vid Fanthytte vägskillnad bibehålles". Den poststationen hade med namnet Fanthyttan inrättats i samband med att ansvaret för kronobrevbäringen övertogs av postverket i detta område med 1875 års ingång.

Postmästare Elgenstierna fann stationen obehövlig på grund av den statistik han låtit ta upp över antalet brev och tidningar. Han konstaterade att den i staden Nora bosatte handlanden S Nordström anlidade enskilt bud för att

sända de medel som behövdes för hyttdriften i Öskevik och att en förfrågan gett vid handen att detta system skulle tillämpas även om en poststation öppnades i Öskevik. Han framhöll också att förhållandevis få personer undertecknat framställningen, "vars egentliga syfte torde vara att bereda den till poststationsföreståndare föreslagna handlanden E Israelsson någon ersättning för sitt besvär". Besväret bestod i att han var förmedlingslänken mellan postföraren och de personer som valt att hämta och lämna post i affären. Det faktum att Israelsson nöjde sig med en förhållandevis låg ersättning (180 kr per år), torde ha bidragit till poststyrelsens beslut att inrätta poststationen trots postmästarens avstyrkande. Ersättningen höjdes för övrigt med 20 kr vid det nya seklets ingång men när Axel Vilhelm Gustafsson tog över 1907, blev det åter 180 kr. Här kan tilläggas att en av de följande föreståndarna för poststationen i Öskeviksby blev en av dem som år 1891 begärde poststationen, nämligen Alfred Regnström. Han var 60 år gammal när han tillträdde befattningen den 1 oktober 1916. Genom den utveckling till fullständig service som modern lantbrevbäring har fått, kunde poststationen i Öskeviksby avvecklas med utgången av januari 1969.

En översyn av postorganisationen ledde till att postkontoret i Nora förlorade sitt förvaltningsområde den 1 april 1962 och kallades därefter postexpedition med titeln stationsmästare för dess chef. I flera omgångar ändrades terminologin och från 1986 är benämningen åter postkontor, vars chef postmästare Britt Julin efter Inger Eriksson fick ta över ansvar för service till närmare 5 200 hushåll inklusive dem med postadress Gyttorp och de sju lantbrevbäringslinjerna.

Karlskoga

Beteckningen för postkontoret i Karlskoga när det inrättades den 1 oktober 1855 var postexpedition. Terminologin var kanske enklare på den tiden jämfört med de många ändringarna under hektiska decennier i slutet av 1900-talet, men här måste ändå förklaras att postkontor och postexpedition på 1800-talet var i princip samma sak. Skillnaden bestod i att de fyra lägsta klasserna av postkontoren kallades postexpeditioner och förestods av postexpeditörer medan de fyra högsta klassernas chefer hade titeln postmästare. Båda slagen av postkontor hade egna förvaltningsområden. Från och med 1882 föll termdifferensen bort och Karlskoga benämndes därefter formellt postkontor.

När ett postkontor i Karlskoga fördes på tal, skrev den flitige kamreraren Pontus Winroth vid postkammarkontoret i Stockholm ett memorial och framhöll att det inte fanns något hinder att öppna ett postkontor i Karlskoga, sedan den utnämnde chefen Johan Floridan Eiserman hade ställt uppbordeborgen. Någon extra postföringskostnad skulle inte uppkomma, eftersom postgången mellan Örebro och Kristinehamn gick genom Karlskoga. Ett helt decennium innan Karlskoga fick sitt postkontor hade invånarna gjort en framställning om ett sådant, men regeringen hade avslagit den i juli 1846. Den senare framställningen gick igenom, bland annat därför att brevtrafiken ökade med frimärkenas tillkomst och enhetsportots införande den 1 juli 1855. Den starkast bidragande faktorn var troligen det faktum att bruksidkaren Lindberg hade förbundet sig att under fem år kostnadsfritt tillhandahålla en lokal för postkontoret.

Karlskogas förste postmästare stannade blott under dessa fem år på sin stol. Han blev postmästare i Svenljunga 1860. Där skaffade han sig antagonister i det närbelägna Västbo härad i Småland. Orsaken var att han motsatte sig inrättandet 1868 av en direkt postföringslinje från Svenljunga till Ljungby via de då nyinrättade poststationerna i Nyby och Skeen. Om detta berättas i boken "Posthistoria från Ljungby kommun".

Efter Eiserman var Gustaf Morén chef för postkontoret med namnet Karlskoga (1861-1868), som sedan hade ytterligare tre chefer innan det drogs in med 1875 års utgång enligt ett regeringsbeslut den 12 november 1875. I stället öppnades den 1 december 1875 en poststation med samma namn, varom berättas i avsnittet med rubriken Strömtorp. Poststationer var på den tiden de minsta enheterna och underställda postmästarna eller postinspektörerna vid järnvägs-postdistrikten.

Nora — Karlskoga.

(Från den 1 november 1876.)

□		△		Denna spalt läses nedifrån och uppåt.			
N:r 5.	Onsd. o. Lörd.	Dagligen.					
6,10 f. m.			Ströberg			2,53 e. m.	
6,33 f. m.			Gyttorp			2,30 e. m.	
		2,0 e. m.	Nora	12,10 e. m.			
		2,24 »	Gyttorp	11,54 f. m.			
		2,59 »	Vikersvik	11,19 »			
		3,48 »	Kortfors	10,30 »			
		4,12 »	Granbergssdal	10,0 »			
		4,55 »	Bofors	9,30 »			
		5,40 e. m.	Karlskoga	8,30 f. m.			
				Dagligen.	Onsd. o. Lörd.		
				N:r 2.	N:r 6.		
					□		
		N:r 11.					
		Dagligen.					
		6,15 e. m.	Karlskoga	7,0 f. m.	12,10 e. m.		
		6,50 »	Håkanbol	6,32 »	11,42 f. m.		
		7,28 »	Konsterud	5,55 »	11,3 »		
		7,56 »	Vermlands-Säby	5,31 »	10,39 »		
		8,45 »	Gullspång	4,46 »	9,53 »		
		9,1 e. m.	Otterbäcken	4,22 f. m.	9,24 f. m.		
				Tisd. o. Fred.	Sönd., Månd., Onsd., Thorsd. o. Lörd.		
				N:r 12.	N:r 12		
				△	△		

Karlskoga i denna tidtabell motsvarar den station som fick namnet Strömtorp den 1 oktober 1900. Där utmynnade järnvägen från Nora i nordvästra stambanan och genom förlängning redan 1876 nådde den till Otterbäcken vid Väneren. Innan 24-timmarsangivelser började tillämpas, måste man använda beteckningarna f.m. resp e.m. vilka under en mellantid byttes ut mot markering med inramning av tidpunkter mellan kl 1800 och 0600.

Med namnet Karlskoga kyrkoby öppnades en poststation den 1 juli 1888. Den berörs i ett särskilt avsnitt i detta häfte. Starkt ökad trafik i förening med tillkomsten av flera poststationer inom närområdet gjorde att poststationen ersattes med ett förvaltningspostkontor den 1 oktober 1905 efter regeringsbeslut den 21 december 1904. Nu blev Axel Victor Theorin postmästare och han följdes av en rad andra som fick uppleva samhällets kraftiga expansion. Denna ledde bland annat till att sex filialer inrättades, den senaste med namnet Karlskoga 7 den 18 november 1976 i Stråningstorp Centrum. Den drogs in med april månads utgång 1990. Karlskoga 6 blev den 1 juni 1967 namnet för den ursprungliga poststationen med namnet Valåsen. Denna namnändring ägde rum under en period då Postens centralbyråkrater ansåg det vara nödvändigt att minska antalet adressenheter. Denna praxis tillämpades även efter att de i sorteringshänseende underlättande postnumren infördes formellt den 12 maj 1968. Om tidigare försök att få nya poststationer i Karlskogas närområde berättas ett par exempel i särskilda avsnitt i slutet av detta häfte.

Under 1970- och 1980-talens många ändringar inom Posten organiserades Karlskoga 1 till ett områdespostkontor men degraderades den 1 oktober 1985 till ett s k ortpostkontor utan eget förvaltningsområde. Under "storhetstiden" som områdespostkontor hade förvaltningsområdet utökats med Nora och Hällefors kommuner. I den nya organisationen har posten Karlskoga 1 fått termen postkontor där postmästaren övertagit ansvaret för postservice till mer än 17 000 hushåll med hjälp av bl a postmästarna vid filialerna som efter rationalisering utgör Karlskoga 2, 3, 4 och 5.

Degerfors

En poststation öppnades i Degerfors den 1 december 1866, förenad med järnvägsstationen. För att undvika förväxling med den redan befintliga poststationen i Västerbotten med namnet Degerfors fick den nya poststationen i Örebro län heta **Degerfors i Wermland** under tiden september-december 1867. Med 1868 års ingång ersattes poststationen av ett förvaltningspostkontor samtidigt som postkontoret i Åtorp drogs in. De fyra första postmästarna i Degerfors hade var för sig ganska korta perioder och utnyttjade möjligheten att genom omvittnad god tjänstgöring klättra vidare på karriärstegen. Samhället Degerfors tycks inte i och för sig ha lockat till bosättning för livet.

När postmästartjänsten utlystes ledig 1908 gav fackorganet "Svenskt postarkiv" till ledning för hugade spekulanter de upplysningar om samhället och villkoren som framgår av vidstående utklipp ur tidningen. Den som bland åtskilliga sökande fick befattningen den gången var Gustaf Patrik Mandorff Wennersten, då 47 år gammal. Han blev den siste postmästaren i Degerfors under dess period som förvaltningsenhet. Postkontoret ersattes nämligen i juli 1926 med en postexpedition "av det nyare slaget". Därmed menas det slag av postanstalter som hade börjat inrättas 1920 som ett mellanting mellan postkontor och poststationer.

De lediga postkontoren.

Degerfors (4 kl.). År 1907 utgjorde extra inkomsterna:

öfverprovision	239: 19
lösväskor	36: —
postböcker	129: 34
postsparbanken	18: 29
öfriga extra inkomster.....	1: 50

S:a 424: 32

Postverket förhyr tidsenlig, rymlig och ljus lokal om 3 rum, ändamålsenligt möblerad.

Skatterna, som f. n. utgå med cirka 5 kr. pr bevillningskrona, torde komma att ökas. Lämpliga bostadslägenheter finnas så godt som inga. Nuvarande t. f. postmästarens våning, 3 rum och kök i samma hus som postkontoret kan möjligen få öfvertagas. Årshyra 400 kr.

Läkare, apotek, bank finnas icke. Endast folkskolor. Ingen ytterbelysning. God tillgång på dricksvatten. Gångse pris äro cirka: fläsk, färskt 1: 10, fårkött 1: 10, kalf göd —: 90, nötkött —: 90, smör 1: 90 å 2: —, ägg 1: 10 å 1: 75, potatis 8: — hl., ost 1: 40, oskummad mjölk —: 13, björkved, ohuggen, 17: — liten fanm, barved 13: —

I tider av förändring har posten i Degerfors från 1986 års ingång åter börjat kallas postkontor. För dess förvaltning har Annika Wallin fått ta ansvar, vilket bland annat omfattar service till omkring 5800 hushåll, inklusive dem med postadresserna Åtorp och Svartå.

Högberg

Helt nära Degerfors anlades på Nora-Karlskoga-Otterbäckens järnväg mellan Strömtorps och Håkanbols järnvägsstationer en station med namnet Högberg avsedd för godstrafik. Den öppnades den 1 juli 1907 och lockade ett par år senare de närboende att begära en poststation. Ett 25-tal personer i Älgåsen och Högberg undertecknade framställningen till poststyrelsen, daterad den 4 september 1909. På framställningen tecknade Nora Bergslags järnvägs AB ett intyg om villighet att medge poststation i järnvägsstationen. Under remissbehandlingen uppgav postmästaren i Degerfors att portoinkomsten vid en eventuell poststation i Högberg kunde beräknas till högst 50 kr per år och att bud dagligen kunde fås mellan Högberg och postkontoret i Degerfors genom personer som arbetade vid järnverket. På hemställan av postinspektör Ljungh beslöt poststyrelsen den 26 oktober 1909 att inte bifalla framställningen.

*Att Nora Bergslags järnvägs AB.
för sin del är villigt medgifva poststation
vid Högberg bestyrkes. Nora den
8 September 1909*

A. Carlsson

Nora Bergslags järnvägs AB hade intet emot att en poststation öppnades i Högberg.

Vikersvik

I Vikersvik, skärningspunkt mellan järnvägssträckorna Striberg-Degerfors och Nora-Strömtorp, inrättades vid 1874 års ingång en förenad post- och järnvägsstation. Föreståndaren, C A Rappe, fick därmed ansvaret för både posten och järnvägen. När en poststation öppnades i den närbelägna järnvägsstationen Bengtstorp den 1 april 1874, drogs poststation i Vikersvik in. Som framgår av avsnittet i detta häfte om Bengtstorp, vaknade de lokala intressena i Vikersvik nu till liv, och poststationen återinrättades den 1 juni 1874 med samtidig indragning av den i Bengtstorp. Stationsinspektoren Thomas Oscar Pettersson tog över postansvaret efter Rappe efter beslut i september 1878, nu med ett från 240 till 300 kr höjt årsarvode för poststysslan. Utvecklingen blev gynnsam och från juni 1888 steg årsersättningen till 420 kr, blott för att tio år senare minska till 360 kr. Detta drabbade den tredje föreståndaren, Edvard Eneström (1898-1915) som dock efter hand fick del av de förbättringar som treårsregleringar av ersättningsbeloppen för förenade poststationer kunde resultera i. Stationsskrivaren Carl Alfred Reuterwall blev föreståndare i augusti 1915. Modern tids rationaliseringar med bl a större befogenheter för lantbrevbärarna medverkade till att poststationen i Vikersvik kunde avvecklas den 30 juni 1962. Den siste föreståndaren var järnvägsmannen Lennart Westberg. Han flyttade till Järle och fick där uppleva den poststationens indragning den 21 maj 1966. Som en kompletterande ersättning i Vikersvik inrättades under en övergångstid ett postombud, i vars datumstämpel fanns gravyren GYTTORP POSTOMB 1. Detta drogs in med mars månads utgång 1966.

Kortfors

Stationsföreståndaren Harald Andersson blev ansvarig för posten när en förenad poststation öppnades i Kortfors med 1874 års ingång. Han fick 240 kr i årsarvode för själva bestyret med posten, ett belopp som höjdes till 300 kr

lagom för att komma hans efterträdare till godo. Denne var enligt beslut i juni 1878 Anders Wilhelm Sköldberg. I januari 1899 tog Karl Hjalmar Samuelsson över. Poststationen, som låg i Värmland alldeles intill gränsen mot Närke, avvecklades den 30 september 1965.

Bengtstorp

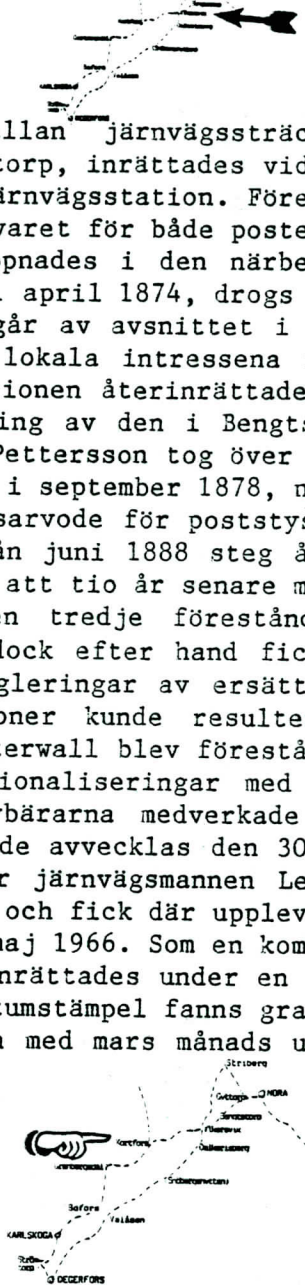
Datumstämpeln, värdestämpeln, brevlådan, postskylten, sigillet och vågen med vikter, avsedda för poststationen i Bengtstorp, levererades från postens persedelförråd den 30 mars 1874 och poststationen öppnades den 1 april, möjligen någon dag senare. Inventarierna till de förenade poststationerna Bofors, Gytterp och Striberg levererades samtidigt och postinspektionen i Västra järnvägspostdistriktet daterade kvittot den 4 april.

För hembygdsintresserade och för stämpelsamlare har närmare uppgifter om Bengtstorp sitt givna intresse. Det rör sig nämligen om ett av landets mest kortlivade postnamn.

Trafikchefen Adolf Murray vid Nora-Karlskoga järnväg uppgav i ett brev till poststyrelsen den 14 november 1873, att linjedelen Vikersvik-Bengtstorp-Gyttorp-Striberg beräknades kunna bli öppnad för allmän trafik den 1 januari 1874 och föreslog bland annat att Bengtstorp (men inte Vikersvik) skulle bli en förenad post- och järnvägsstation. Vid handläggningen av ärendet i poststyrelsen föreslogs i en promemoria bland annat att poststationer skulle öppnas vid det nya årets ingång i Bofors, Granbergsdal, Kortfors, Bengtstorp, Gytterp och Striberg.

Det blev emellertid bara Granbergsdal och Kortfors som fick sina poststationer vid årsskiftet. Det hängde samman med att en del av järnvägssträckan inte kunde tas i bruk för allmän trafik så tidigt. Men en poststation inrättades den 1 januari 1874 också i Vikersvik, som var skärningspunkten mellan sträckan Striberg-Degerfors och sträckan Nora-Strömtorp.

Sedan järnvägsbolaget underrättat poststyrelsen om att även delsträckan Gytterp-Vikersvik tagits i bruk för

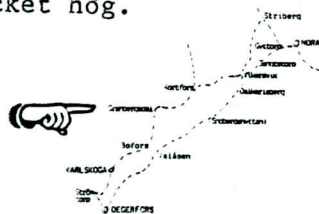
allmän trafik den 11 mars 1874, beslöt poststyrelsen att en poststation skulle inrättas vid den mellanliggande hållplatsen Bengtstorp med april månads ingång. Samtidigt skulle poststationen i Vikersvik dras in. Dess trafik var enligt tidigare lämnad uppgift av mindre omfattning än i Bengtstorp.

Men nu vaknade de lokala intressena till liv. Ett tiotal näringsidkare som använt sig av poststationen i Vikersvik, skrev att de inte ville mista denna möjlighet. I ett följebrev från en av delägarna i järnvägsbolaget, C Lindberg, uppgav denne att Bengtstorps station var "belägen 1/4 mil från Vikersvik utan annan väg däremellan än järnvägen, som ingen får gå, ännu nästan utan rörelse och utan stationshus (stationsmästaren bor i en stuga ca 1500 fot från stationen) och utan annan befolkning däromkring än några forkörare".

Vid kontakt mellan posten och landskansliet i Örebro uppgavs att "poststationen vid Bengtstorp, belägen i glest befolkad trakt, utan någon synnerlig olägenhet torde kunna indragas". Poststyrelsen beslöt då att poststationen i Vikersvik åter skulle öppnas den 1 maj 1874, samtidigt som poststationen i Bengtstorp drogs in. Postinspektionen återlevererade Bengtstorps datumstämpel den 2 juni. Stämpeln till Vikersvik levererades från persedelförrådet redan den 13 maj och fanns således på plats i god tid, innan poststationen återupptog rörelsen där. Stämpelforskare hävdar att det inte var samma stämpel som hade levererats från Vikersvik den 18 april och katalognoteringen för avtryck av den "första stämpeln" är mycket hög.

Granbergsdal

Med 1874 års ingång öppnades en poststation även i Granbergsdals järnvägsstation. Där blev Frans Oscar Pettersson ansvarig för postsysslan under de första åren. Carl Fredrik Mattsson efterträdde honom enligt ett beslut i juni 1878, då Pettersson flyttade till Vikersvik. Det blev en hel del byten på befattningen med följande ordinarie järnvägsmän som ansvariga för posten: Carl Oscar Alfred

Cederholm von Schmalensee, Johan Edvard Bergfelt, Ismael Larsson och (från november 1916) Edvard August Tollberg. Den siste ordinarie föreståndaren under poststationstiden blev Elsa Johansson. Järnvägsstationen hade lagts ned och föreningen mellan post och järnväg upphört. Elsa Johansson fick efter 20 år i Granbergsdal uppleva poststationens indragning den 30 juni 1976 och själv börja jobba i Karlskoga. Ersättningsanordningen för samhällets invånare blev lantbrevbäring, övergångsvis kompletterad med ett s k lantbrevbäringspostställe.

Bofors

Järnvägsstationen i Bofors förenades med postgöromål från den 1 april 1874. Direktionen för Nora-Karlskoga järnväg skrev den 29 november 1873 till poststyrelsen bland annat följande: "Beträffande ifrågasatt inrymmande av postexpedition i Bofors' stationshus så får bolaget äran upplysa, att ett därtill lämpligt rum, nämligen stationens 1sta klass väntsal, visserligen för det närvarande skulle kunna, mot skäligen ersättning till Kungl.postverket uthyras men att detta rum säkerligen i en ej avlägsen framtid blir för järnvägstrafiken behövt". Det framgår inte av dokumenten på vad sätt utrymmesfrågan löstes, men järnvägens stationsföreståndare Anders Theodor Olson fick ansvaret för postgöromålen med april månads ingång 1874 med 240 kr om året i ersättning för denna del av arbetet. Han skrev den 13 mars 1876 till poststyrelsen och begärde retroaktiv höjning från och med 1876 till 600 kr "på grund av den stora tillökning i postgöromålen som uppstått vid Bofors poststation till följe av Karlskoga postexpeditionens indragning". Postinspektionen i västra distriktet föreslog jämkning till 480 kr, varom poststyrelsen beslöt den 8 maj. Det skulle dröja ända till juni 1883 innan årsarvodet höjdes till 600 kr.

Anders Theodor Olson efterträddes 1901 av stinsen Ludvig Vilhelm Elfvik, som efter flyttning till Järnboås följdes i maj 1916 av Nils Valfrid Nilsson. Samhällets utveckling blev så kraftig att post och järnväg inte kunde fortsätta

att vara förenade. Den 1 juli 1935 blev poststationen höjd till en postexpedition av den typ som introducerats 1920 som ett mellanting mellan postkontor och poststationer. Nya vindar blåste framför allt under 1900-talets sista decennier och med ny vokabulär kallades Bofors postkontor år 1977 och Kerstin Nordkvist, som tjänstgjort som postföreståndare i Bofors sedan 1973, fick titeln postmästare. Hon hoppades att postkontoret skulle få finnas kvar i postvillan, en av få bevarade byggnader från "Gamla Karlskoga". Trähuset med snickarglädje från 1910 hade i sin omedelbara närhet fått Mässhallen på industriområdet vid E 18 och namnet var unikt såtillvida att de andra postkontoren i Karlskoga bar namnet Karlskoga med en tilläggs-siffra. Det låg nostalgi i berörda invånarens önskan att få behålla postkontoret, något som var dömt att misslyckas. Dess sista verksamhetsdag blev den 10 oktober 1986.

BIHANG TILL KONGL. GENERALPOSTSTYRELSENS CIRKULÄRSAMLING
1877. N:r 18.

Poststationerna i riket,

ordnade efter den nya klassindelningen.

Första klassens högre afdelning (I a):

Ankarsrum. Arbrå. Bofors. Charlottenlund. Gråstorp. Korsnäs. Mölnbacka. Nybro. Robertsholm. Tidaholm. Tranås. Töreboda. Wislanda. Wisseljerda.

Första klassens lägre afdelning (I b):

Alfta. Algutsboda. Alsen. Aneby. Arlöf. Axvall. Bankeberg. Berg. Bergby. Bergvik. Bernshammar. Bic. Billeberga. Bjersjölagård. Bjuv. Bjästa. Björneborgs Station. Björnlunda. Borgvik. Borlänge. Born. Brandstorp. Broby. Burgsvik. Byske. Bångbro. Börninge. Börnum. Dannemora. Deje. Delsbo. Ed. Edane. Ekedalen. Ekshärad. Elfdalen. Elfkarleö. Elgarås. Enånger. Esperöd. Fagersanna. Fagerås. Falköping-Ranten. Fellingsbro. Figeholm. Finnerödja. Fiskebäckskil. Fjelkinge. Fjellbacka. Fjäl. Fleu. Floda. Fors Station. Forsvik. Fredriksberg. Fridened. Frinnaryd. Fristad. Fritsla. Franö. Fröskog. Färila. Garpenberg. Gimo. Gistad. Glafva. Gnarp. Godegård. Granbergsdal. Grangärde. Grebbestad. Grimslöf. Grängesberg. Gräsmark. Gullspång. Gunnilbo. Gustafsberg. Hallstahammar. Hanebo. Harmånger. Heby. Hellekis. Hellestad. Hjortqvarn. Hjulsjö. Hoby.

Redan år 1877 hörde Bofors till den lilla gruppen av landets största poststationer.

Gyttorp

Stationsföreståndaren G E Söderberg fick ansvaret för posten i Gyttorp den 1 april 1874. Han fick 240 kr om året för denna del av sysslan, ett belopp som också gällde hans efterträdare Claes Alfred Mattsson. Genom beslut i oktober 1885 fick han det höjt till 360 kr och 1902 års reglering av arvodesbeloppen resulterade i höjning till 420 kr. Den 1 oktober 1905 tog Gustaf Julius Andersson över befattningen. Trafiken ökade och medförde skilsmässa mellan post och järnväg med 1950 års ingång då lokaler i föreläsningssalen i samhällets centrum kunde tas i bruk. Den 1 oktober 1951 höjdes poststationen till postexpedition. Med ny terminologi heter det postkontor med en postmästare som chef. Postutdelningen har centraliserats till Nora.

Striberg

Stationsföreståndaren C O Carlsson fick svara för dubbel service när en poststation öppnades i järnvägens stationshus i Striberg den 1 april 1874. Han följdes av Harald Andersson, båda med 240 kr i årsarvode för själva postarbetet. Den sistnämnde fick enligt poststyrelsens beslut den 11 december 1882 ansvara för transport av posten från Gyttorp till Striberg med dressin. Posten betalade inte för detta men korrespondenterna tillsköt så mycket att han fick 50 kr om året för arbetet med postföringen, som fullgjordes alla veckans dagar utom söndagar. Den 31 oktober 1884 anmälde postinspektionen i Göteborg till poststyrelsen att Andersson inte ville fortsätta med transporten med mindre än att han fick 100 kr om året i ersättning. Med hänsyn till att det inte fanns någon annan möjlighet för tillräckligt tidig postbefordran bifölls framställningen på så sätt att postverket svarade för 50 kr och korrespondenterna för 50 kr.

Striberg blev från 1879 utgångspunkt för lantbrevbäring med en tur i veckan till Grekåsar. Gruvarbetaren Karl Johan Karlsson i Ås i Nora bergsförsamling fick kontraktet som gav honom tre kronor per tur fram och åter. Redan den 1 juni 1879 ändrades linjen att utgå från Gyttorp.

I Striberg blev Erik Johan Söderlund poststationsföreståndare i november 1908 och följdes av åtskilliga andra innan poststationen föll för geddesyxan med oktober månads utgång 1970. Då hade föreståndaren Lennart Westberg hunnit uppleva två poststationsindragningar tidigare, nämligen i Vikersvik och Järle. I alla tre fallen skedde omorganisationen i samband med att järnvägsstationen gjordes obemannad. De ca 170 hushållen med adress Striberg som hade hämtat posten i fack på stationen, fick nu börja betjänas med lantbrevbäring.

Dalkarlsberg

Stinsen Frans Rickard Mauritz Lokrantz blev ansvarig för posten när en poststation öppnades i Dalkarlsbergs järnvägsstation den 1 november 1875. Hans årsarvode var då 150 kr men det höjdes i november 1884 till 240 kr och genom 1902 års reglering till 300 kr. Efter Lokrantz' död i december 1903 blev konduktören Johan Erland Bergfelt poststationsföreståndare. Med 1908 års ingång skildes järnväg och post åt och handelsföreståndaren Paulus Henrik Thorén fick betjäna postkunderna. Så småningom blev det Bertil Karlsson som fick överta samhällets postservice i juli 1943. Poststationen var då inrymd i den gamla lokstallsbyggnaden med efter hand allt mer bekymmersamma lokalproblem. Med april månads utgång 1967 drogs poststationen in och Bertil Karlsson blev lantbrevbärare med utgång från postkontoret i Nora. Postkunderna i Dalkarlsberg anslöts till en lantbrevbäringslinje från Gyttorp som också bl a betjänade Vikersvik.

Valåsen

Efter framställning från Wikern-Möckelns järnväg till poststyrelsen öppnades den 1 november 1875 poststationer i bolagets järnvägsstationer i Dalkarlsberg och Valåsen. För den sistnämnda vilade ansvaret på Andreas Gustaf Andersson som i likhet med kollegan i Dalkarlsberg fick 150 kr om året för arbetet med posten. Det höjdes till 240 kr genom poststyrelsens beslut i september 1891 och till 300 kr efter 1902 års allmänna reglering av arvoden till järnvägarnas poststationsföreståndare. I juli 1907 tog Erik Pettersson över ansvaret för stationen och posten. När han flyttade till Grängen tre år senare blev Karl Axel Jansson föreståndare i Valåsen. I takt med postverkets strävan att minska antalet adressenheter ändrades poststationens namn till Karlskoga 6 den 1 juni 1967. Poststationen drogs in den 5 juli 1986.

Snöbergshyttan

Poststyrelsen skrev den 5 februari 1883 till postinspektörerna och infortrade yttranden om ifrågasatt inrättande av poststationer på ett stort antal platser, däribland Bengtstorp vid Nora-Karlskoga järnväg, Snöbergshyttan vid Wikern-Möckelns järnväg och Enggrufvorna vid Filipstad-Nora Bergslags järnväg. Postdirektionen ansåg inte att någon av dessa platser behövde kompletteras med poststationer och av 15 föreslagna platser inom västra järnvägspostdistriktet var det bara två som fick förord.

För Snöbergshyttan uppgav postinspektionen emellertid att ett besked väntades från järnvägsbolaget. Sedan det kommit föreslog postinspektionen den 19 april att en poststation skulle få öppnas i Snöbergshyttan med järnvägsstationsföreståndaren J E Grönlund som ansvarig. Poststyrelsen beslutade i enlighet därmed och den 1 juni öppnades poststationen. Efter Grönlund svarade följande fyra järnvägsmän för dess skötsel tills den drogs in den 30 juni 1907: Petter Magnus Svensson, Gustaf Karlsson, Fredrik Wilhelm Gryth och Karl Frödin.

Karlskoga kyrkoby

Husägaren A Ekblom skrev den 22 maj 1879 till poststyrelsen och anmälde sitt intresse att sköta en poststation i Karlskoga kyrkoby och svara för transporterna från och till järnvägsstationen. Han skrev bl a: "Min bostad, där särdeles passande rum för postens bevarande och expedierande finnes, är belägen i Karlskoga Kyrkoby vid stora landsvägen och lämpar sig sålunda förträffligt till poststation". Ekblom skrev detta med stora förhoppningar, för han tog för givet att en samtidigt insänd petition med begäran om en poststation och underskriven av ett antal Karlskoga-bor, skulle resultera i ett beslut av poststyrelsen utan vidare. Så blev det inte alls, utan vid föredragning i poststyrelsen den 28 januari 1879 försågs petitionen blott med följande anteckning: "ansågs ej kunna bifallas". Något besked därom fick Ekblom inte. Det kan vara av visst intresse att ta del av vissa motiveringar i petitionen:

"Enär den härstädes inrättade poststationen Bofors, som tillika är järnvägsstation, är belägen på en plats, som sällan besökes av andra än järnvägsresande, taga vi oss härmed friheten i all ödmjukhet anhålla, det nyssnämnda station må bliva förlagd 1/4 mil väster ut till Karlskoga Kyrkoby, vilket läge för församlingen i sin helhet bleve förmånligare, i synnerhet som nämnde by, vilken utom kyrkan även omfattar socknens apotek, sparbank, skola, handels- och hantverksrörelser av nästan alla slag och för övrigt är särdeles tätt befolkad, dagligen besökes av personer från alla delar av församlingen, vilka ävenledes kunna hava ärenden till poststationen, men för vilkas uträttande de för närvarande ovillkorligen måste färdas 1/4 mil längre bort".

Petitionärerna räknade tydligen med poststyrelsens tvekan på det ovanliga förslaget att flytta Bofors poststation och tillade bland annat följande:

"Skulle emellertid den önskade förflyttningen icke kunna åvägabringas, anhålla vi vördsammast att få en poststation anlagd för församlingens räkning även häruppe i förutnämnde by; att den kommer att gå med vinst är något som är otvivelaktigt".

Den uppfattningen delade nu inte poststyrelsen att döma av det snabba avslaget. Nära nog åtta år senare blåste Karlskoga-bornas liv i frågan på nytt. Den 23 oktober 1886 skrev åtta företrädare för samhället, däribland bokhandlaren Edvard Bartholdi och provincialläkaren Knut Wistrand,

under en framställning till poststyrelsen om att få en poststation i Karlskoga kyrkoby. De förde denna gång inte på tal tanken att flytta poststationen från Bofors men utgick från att två poststationer behövdes för området:

"I främsta rummet bedja vi härvid få framhålla, att då Karlskoga kyrkoby ännu på 1870-talet ägde postkontor, vilket genom järnvägs- och poststations förläggande till Bofors blev indraget, folkmängden i församlingen endast utgjorde 9 000, då den numera uppgår till över 12 200. Av dessa falla ej mindre än 4 500 på den s k kyrkoroten, och kyrkobyn ensam räknar därav minst en tredjedel. Förhållandena inom kyrkobyn hava följaktligen i hög grad omgestaltats och till densamma har under de senare åren icke allenast tingsställe, gästgiveri, bank- och kronolänsmanskontor blivit förflyttade, utan tidigare äro här förlagda: kyrka, sockenstuga, apotek, sjukstuga, sparbank, telefonstation, järnvägsanhaltstation, bryggeri, mejeri, accidenstryckerier, praktisk skola, hotell med över 500 resande årligen, samt torgplats m m; provincial- och veterinärläkare, agenter, ej mindre än 18 köpmän och 27 hantverkare äro, bland andra, här bosatta, varförutom pastorsexpeditionen ligger i byns omedelbara närhet".

Kommunalstämman med Karlskoga församling, som hölls i tingshuset den 30 oktober 1886 tillstyrkte "den begärda ansökningens beviljande, dock med det uttryckliga förbehåll, att den nuvarande postanstalten vid Bofors ej därigenom komme att indragas". Under den följande remissbehandlingen tillstyrkte postmästare Carlgren i Degerfors och förordade till och med att ett postkontor inrättades, alltså en postanstalt av högre dignitet än vad som begärts. För att söka bädda ytterligare för bifall utverkade petitionärerna ett beslut av Nora-Karlskoga Järnvägsaktiebolag att ett tåg i varje riktning skulle stanna vid Bregårdstorps station varje dag för postutväxling. Edvard Bartholdi förklarade sig i ett särskilt brev till postinspektören i Göteborg den 16 juli 1887 villig att förestå den önskade poststationen i Karlskoga kyrkoby och hämta och lämna posten vid Bregårdstorps hållplats. Flera ansökningar dök upp under remissbehandlingen, däribland en från lantbrukaren Pontus Larsson i Bregården.

I sammanhanget uppkom också tanken på att degradera postkontoret i Degerfors till poststation i samband med att en postanstalt öppnades i Karlskoga kyrkoby. Till detta knöt postinspektionen an i sitt sex foliosidor långa remissvar till poststyrelsen den 10 september 1887 och uppgav att förslaget att flytta postkontoret från Degerfors till Karlskoga kyrkoby inte förtjänade avseende. Det ansågs

nämligen angeläget att behålla ett fullständigt postkontor "med lämpligt läge till förmedlande av postanvisnings- och postförskottsutväxlingen mellan, å ena sidan, poststationerna vid linjerna Nora-Karlskoga, Karlskoga-Otterbäcken och Degerfors-Wikersvik ävensom en del vid nordvästra stambanan belägna poststationer samt, å andra sidan, orter norr, öster och söder om Laxå". Motiveringen måste ses mot bakgrunden att befogenheterna för poststationerna i fråga om penningtransaktioner var mycket begränsade på den tiden.

Uttåg af Protokoll, hållet
vid sammanträde med Styrelsen
för Nora - Karlskoga Järnvägs-
Aktieförbund i Strömstorp den 26 Februari 1888.

På förslag af Edward Bartholdi, "med förslag", till
Edvard, O. Haanquist, Otto Romm, Ad. Christen,
Edward Fering och Tor Olsson gjord framställning från
Styrelsen gäst medgifva att för emottagande af afse-
nande af post vid Bregårdstorps station ett tag i hvar
dera riktningarna finge stanna kvar på dag med en
afgift af tjugo öre (25) öre för kvarje gång, utgå-
rande utskänning för de kostnader, som äro utskä-
ladt genom kungl. Maj:ts befallning; och beslut Styrelsen
att denna & skulle dess vara gällande.

In förord:
Carl G. Edman

Redigerad:
Carl Edman
Sekreterare

Principfrågan om postverket skulle betala 25 öre om dagen för att tåget behövde stanna vid hållplatsen försenade beslutet om att inrätta en poststation med namnet Karlskoga kyrkoby.

Ärendet kom att dra ut på tiden, inte bara därför att flera sökande till befattningen som poststationsföreståndare gav sig till känna, utan också på grund av att Posten av principskäl inte ville betala järnvägsbolaget 25 öre om dagen för att tågen skulle stanna vid Bregårdstorps hållplats. Inte förrän den 13 maj 1888 kunde postinspektör Boström i Göteborg underrätta poststyrelsen om att Nora-Karlskoga järnvägsaktieförbunds styrelse "till omförmälda framställning meddelat bifall". Postinspektören hemställde nu om poststyrelsens beslut om den önskade poststationen och "att denna poststation varder benämnd 'Karlskoga by' eller, i händelse namnet å nuvarande järnvägs- och poststationen Karlskoga vid Nordvästra Stambanan skulle komma att, såsom ifrågakänt lär ha blivit, förändras, endast 'Karlskoga'".

Det blev bifall och den 1 juli 1888 kunde handlanden Edvard Louis Bartholdi tillträda som föreståndare för en poststation med namnet Karlskoga Kyrkoby med 500 kr i årsarvode. Den 1 oktober 1900 ströks suffixet "Kyrkoby", samtidigt som den ursprungliga förenade post- och järnvägsstationen med namnet Karlskoga började kallas Strömstorp.

Edvard Bartholdi hamnade i ett besvärligt finansiellt läge i april 1901 och poststationen flyttades från hans bostad tillfälligt till järnvägsstationen med Gustaf Henning Råhlén som t f föreståndare. Sammanslagningen med järnvägen permanentades den 1 juli 1901 och Råhlén fick sköta både post och järnväg, nu med 600 kr i årsarvode. Utvecklingen gick mot allt högre trafiksiffror och post och järnväg skildes den 1 oktober 1905. Nu inrättades ett fullständigt postkontor med namnet Karlskoga, varom berättas i ett tidigare avsnitt i detta häfte.

Strömstorp

Vid den järnvägsstation utmed nordvästra stambanan som fått namnet Karlskoga, ehuru belägen nära Degerfors intill södra änden av sjön Möckeln, öppnades en poststation med namnet Karlskoga den 1 december 1875. Där fick stinsen Johan Almkrantz ansvaret för posten med 300 kr i årsarvo-

de, höjt till 360 kr enligt beslut i maj 1880. Ett rykte ville göra gällande 1886 att Almkrantz skulle ha av sagt sig befattningen och en A G Ohlson i Annedahl skyndade sig att i ett brev till poststyrelsen den 10 december 1886 anmäla sitt intresse att bli föreståndare vid en från järnvägen skild poststation. Han skrev bl a:

"Undertecknad äger ett hus beläget omedelbart vid bangården å Karlskoga järnvägsstation; samt idkar handelsrörelse därstädes, och är jag villig att icke allenast åtaga mig poststationsföreståndarebefattningen utan även tillhandahålla allmänheten sparmärken samt lämna den tillfälle för insättning å postsparbanksbok, vilket vad postsparbanken angår, här ej varit tillfälle lämnat allmänheten".

Här bör inskjutas att poststationsföreståndarna efter tillkomsten av Postsparbanken 1884 inte var skyldiga att åta sig postsparbanksgöromål, även om de flesta accepterade detta merarbete. Postinspektionen i Göteborg sände Ohlsons ansökan till poststyrelsen och anförde att "den omständigheten att bemålde Almcrantz förklarar sig förhindrad att postsparbanksgöromål förrätta, talar för anställande av annan föreståndare för nämnda poststation". Men postinspektionen ansåg inte att post och järnväg borde skiljas åt:

"I betraktande emellertid av det stora antalet Karlskoga poststation anlöpande postförande bantåg, utgörande dagligen sommartiden nio ankommande och nio avgående samt vintertiden sju ankommande och sju avgående tåg, anser postinspektionen för sin del poststationens i fråga förläggande annorstädes än i järnvägsstationshuset å platsen icke böra utan synnerligen viktiga skäl äga rum. Med hänsyn till det förhållandet att avståndet mellan poststationen i Karlskoga och postkontoret i Degerfors utgör endast tre kilometer samt något större antal personer ej kan antagas hava fördel av postsparbankskontors inrättande vid sagda poststation, anordnande av postsparbanksrörelse därstädes icke torde vara av väsentligt behov påkallat".

Poststationen förblev förenad med järnvägsstationen och Almkrantz fortsatte att sköta både post och järnväg. Ernst Theodor Olsson tog över den 1 juni 1898 och fick uppleva att stationen döptes om till Strömtorp den 1 oktober 1900. Ivar Sjöstedt blev näste föreståndare från juni 1906 och tre år senare tillträdde Oscar Mauritz Vesterberg. Han flyttade till Järvsö på hösten 1914 och under åren 1915-1916 var Carl August Rudolf Lokrantz föreståndare för posten i Strömtorp. Fredrik Gottfrid Pettersson tog över med 1917 års ingång och därefter följde utvecklingen det

vanliga mönstret med bl a formell skilsmässa från järnvägen, ehuru poststationen fanns kvar i stationshuset. Centralbyråkraternas önskan om färre adressenheter medförde att poststationen döptes om till **Degerfors 2** den 1 april 1967 och organiserades tio år senare med ny terminologi som ett postkontor. Den 18 juni 1987 blev sagan all för den postanstalt som således haft tre olika namn under sin mer än 111 år långa tillvaro.

Skranta (Karlskoga 2)

På framställning av postdirektionen i Gävle beslöt poststyrelsen den 19 april 1939 att en poststation skulle öppnas i Skranta med benämning Karlskoga 2. Förbättringen för kunderna i det växande samhället genomfördes den 1 oktober 1939, varvid det postkontor som inrättats 1888 med namnet Karlskoga kyrkoby och blivit av med sitt suffix år 1900 nu fick tilläggsiffran 1. Poststationen Karlskoga 2 höjdes till en postexpedition den 1 oktober 1951 och har i takt med 1970- och 1980-talets omorganisationer fått termen postkontor, beläget vid Häsängsvägen 1, där Anita Wahlström fick ta över ansvaret med titeln postmästare.

Västra Rävåsen (Karlskoga 3)

Den 4 juli 1938 hemställde postdirektionen i mellersta distriktet hos poststyrelsen inte bara om en poststation med namnet Karlskoga 2 utan också om en med tilläggsiffran 3 i Västra Rävåsen. Avsikten var då att den ifrågasatta poststationen skulle förläggas till en handelsbutik, men det ansågs mindre lämpligt och något beslut om mer än en filial till postkontoret togs inte då. Genom planering av postkontorets flyttning till en ny lokal vid torget skulle avståndet till Västra Rävåsen öka med cirka 500 meter. Det var ett av de skäl som postdirektionen åberopade i en ny framställning den 11 mars 1940 och poststyrelsen beslöt

den maj 1940 att den begärda poststationen med namnet Karlskoga 3 skulle inrättas. Den öppnades den 1 oktober 1940 och höjdes den 1 oktober 1951 till postexpedition samtidigt med den ett år tidigare inrättade poststationen Karlskoga 2. Så småningom fick Lena Karlsson med titeln postmästare ta ansvar för service till de kunder som väljer att besöka postkontoret Karlskoga 3 vid Frödingsplan.

Aggerud (Karlskoga 4)

I Aggerud inrättades den 1 september 1937 ett postombud, i vars datumstämpel graverades KARLSKOGA POSTOMB 1. En framställning från postmästaren i Karlskoga den 12 februari 1940 om att få postombudet organiserat som poststation föranledde inte någon åtgärd vid föredragning i poststyrelsen den 30 juli 1940. En förnyad framställning vidare-sändes den 25 september 1941 med postdirektionens tillstyrkande och poststyrelsen beslöt enligt framställningen för tillämpning från och med december 1941. Greta Sofia Haglund antogs till föreståndare. Tre decennier senare finner vi Eivor Lindberg som föreståndare för den då till postexpedition omorganiserade poststationen, belägen vid Fisksjövägen 3. Med ny terminologi blev postexpeditionen ett postkontor vid lasarettet under Eivor Lindbergs ansvar.